

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3062/2023. (II. 16.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbkf.10.044/2021/6. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kbeü.94/2021/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kbeü.94/2021/7. számú végzése és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbkf.10.044/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy az alábbi tizenhárom ítélete kapcsán kezdeményezte összbüntetési eljárás lefolytatását:
- a Szolnoki Városi Bíróság 2001. április 26. napján jogerős 7.B.2143/1999/34. számú ítéletével kiszabott 2 évi és 8 hónapi börtönbüntetés (elkövetési idő: 1996. július 15.);
  - a Szolnoki Városi Bíróság 2001. május 22. napján jogerős 2.B.602/2001/2. számú ítéletével kiszabott 10 hónapi börtönbüntetés (elkövetési idő: 1999. szeptember 19.);
  - a Győri Városi Bíróság 2003. március 6. napján jogerős B.1698/2002/7. számú ítéletével kiszabott 2 évi és 6 hónapi fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2002. május);
  - a Pécsi Városi Bíróság 2003. március 26. napján jogerős 2.B.2196/2002. számú ítéletével kiszabott 2 évi és 6 hónapi fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2001. április);
  - a Pécsi Városi Bíróság 2003. június 17. napján jogerős 1.B.696/2003/9. számú ítéletével kiszabott 1 évi és 4 hónapi börtönbüntetés (elkövetési idő: 2002. május 19.);
  - a Szegedi Városi Bíróság 2006. április 4. napján jogerős 5.B.2525/2005/4. számú ítéletével kiszabott 4 hónapi börtönbüntetés (elkövetési idő: 2005. június 7.);
  - a Kisvárdai Városi Bíróság 2012. január 24. napján kelt 9.B.411/2011/23. számú ítéletével kiszabott és a Nyíregyházi Törvényszék 2013. január 25. napján kelt 2.Bf.202/2012/8. számú ítéletével jogerős 8 hónapi börtönbüntetés (elkövetési idő: 2010. február 8. – 2010. február 16.);
  - az Ajkai Városi Bíróság 2012. október 30. napján kelt B.563/2011/36. számú ítéletével kiszabott és a Veszprémi Törvényszék 2013. április 9. napján kelt 1.Bf.911/2012/6. számú ítéletével jogerős 3 évi és 6 hónapi fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2008. december 20.);
  - a Ceglédi Járásbíróság 2013. január 16. napján kelt 17.B.69/2012/81. számú ítéletével kiszabott és a Budapest Környéki Törvényszék 2013. június 11. napján kelt 14.Bf.219/2013/13. számú ítéletével jogerős 4 évi és 3 hónapi fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2011. június 15.);
  - a Nyírbátori Járásbíróság 2013. október 25. napján jogerős 2.B.487/2011/42. számú ítéletével kiszabott 2 évi fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2009. november 27.);
  - a Szolnoki Törvényszék 2014. február 28. napján kelt 8.B.110/2013/67. számú ítéletével kiszabott és a Szegedi Ítéltábla 2014. december 11. napján kelt Bf.II.348/2014/14. számú ítéletével jogerős 12 évi fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2011. június 21.);

- a Nyíregyházi Járásbíróság 2013. szeptember 18. napján kelt 16.B.1629/2012/76. számú ítéletével kiszabott és a Nyíregyházi Törvényszék 2015. január 28. napján kelt 2.Bf.80/2014/3. számú ítéletével jogerős 2 évi és 4 hónapi fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2010. november 10. – 2010. december 2.)
- a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2019. január 15. napján kelt 41.Kb.97/2018/18. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 2019. március 27. napján kelt 6.Kbf.7/2019/16. számú ítéletével jogerős 1 évi és 6 hónapi börtönbüntetés (elkövetési idő: 2016. május 14.).
- [3] Úgy vélte az indítványozó, hogy az utólagos összbüntetésbe foglalás feltételei valamennyi fenti ítélet vonatkozásában fennállnak egészen az első, 1996-os elítélésétől kezdődően. Ezen első ítélete alapjául szolgáló bűncselekményt 1996. július 15-én követte el, amelyre tekintettel a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 1999. február 28-ig hatályban volt szövegét tartotta volna indokoltnak figyelembe venni az összbüntetésbe foglalás során. Tekintettel továbbá arra, hogy ennek szabályai tartalmazzák a rá nézve leginkább kedvező előírásokat – mivel ez a szabályozás még nem írta elő kvázi halmazati viszony fennállását az összbüntetésbe foglalás feltételeként – az indítványozó szerint az összbüntetésbe foglalást ezen régi Btk. előírásai alapján kellett volna a bíróságoknak elvégezni.
- [4] Az elsőfokú bíróság az indítványozó összbüntetésbe foglalás iránti indítványát elutasító végzést hozott. Megállapította, hogy az összbüntetésbe foglalás sem a régi Btk., sem a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) alapján nem végezhető el. Az elsőfokú végzést a másodfokú bíróság helyben hagyta.
- [5] Az indítványozó a bírósági végzések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozással állította. Indokolásában felhívta a 10/2018. (VII. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), a 3360/2018. (XI. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) és az 1/2020. (I. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.) főbb megállapításait. Ezekből az indítványozó azt a következtetést vonta le, hogy esetében az összbüntetésbe foglalásra az első cselekménye elkövetési idején, vagyis 1996. július 15-én hatályos régi Btk., továbbá a szintén akkor hatályos, az összbüntetés tartamának megállapítására és az összbüntetésbe foglalás eljárási kérdéseire vonatkozó BK 151. szám szabályai lennének irányadók. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság végzésében felhívott, 1999. március 1-jén hatályba lépett régi Btk. és 3/2002. BJE ezen első cselekmény elkövetésekor még nem voltak hatályban. Ezen joganyagok, valamint a Btk. összbüntetésre irányadó szabályai továbbá rá nézve egyértelműen hátrányosabb jogkövetkezmény megállapítását teszik lehetővé. Úgy vélte, hogy a bírósági jogalkalmazás következtében sérült a visszaható hatály tilalma, amelynek eredményeként a bíróságok támadott határozatai ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.
- [6] Utalt az indítványozó arra is, hogy a bíróságok lényegében olyan jogszabályi rendelkezéseket alkalmaztak az összbüntetésbe foglalásra, amelyek sem az elkövetéskor – vagyis az első bűncselekmény elkövetésekor –, sem az elbíráláskor nem voltak hatályban. Ezért az indítványozó szerint *contra legem* jogértelmezés is megvalósult az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel.

II.

- [7] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

III.

- [8] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panasz indítvány megfelel az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. A jelen indítvány alapjául szolgáló eljárásban a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbkf.10.044/2021/6. számú végzése minősült az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében a bírósági eljárást befejező, így alkotmányjogi panasszal támadható döntésnek.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó

az utalt másodfokú végzést – a mellékelt kézbesítési ív tanúsága szerint – 2021. december 9-én vette kézhez. Így az alkotmányjogi panasz 2021. december 27-én határidőben érkezett.

- [11] Az alábbiak szerint tesz továbbá eleget az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Megjelöli az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [B] cikk (1) bekezdés]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, jelöli az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Végül indokolást tartalmaz arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésére.
- [12] Utal rá továbbá az Alkotmánybíróság, hogy következetes gyakorlata szerint a „jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani” {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}. Jelen ügyben az indítványozó ezen kivételes esetek körébe eső kifogást nevesített, így kérelme alapján helye volt az Alkotmánybíróság további vizsgálatának.
- [13] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [14] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel jogerős összbüntetési határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok rá vonatkozó büntetőjogi szankciót rögzítenek, nyilvánvalóan érintett is.
- [15] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] A konkrét esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a visszaható hatály tilalmának sérelme körében előadott aggályok, különös tekintettel a felhívott alkotmánybírósági határozatok megállapításaira, felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Ezért az indítvány befogadása mellett döntött.
- [17] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet elő. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

[18] Az indítvány nem megalapozott.

[19] 1. Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett köteletség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}

- [20] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [21] Jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszeljáráásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértése.
- [22] 2. A kifogásolt bírósági határozatok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt visszautal az összbüntetés jogintézményét érintően a korábbi határozataiban tett és jelen alkotmánybírósági eljárásban is irányadó megállapításaira. Ezek köréből a konkrét esetben különösen azokat vette figyelembe, amelyeket a 3256/2022. (VI. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.) indokolásának [25]–[41] bekezdéseiben foglalt össze.
- [23] 3. Az indítványban kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság a továbbiakban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalma alapján vizsgálta meg. Annak során különösen irányadónak tekintette az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításait.
- [24] 3.1. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes felfogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66.; újabb gyakorlatból: 38/2012. AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Abh1., Indokolás [50]; megerősítette: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]} Az Alkotmánybíróság szerint továbbá valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 324-325.; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; Abh1., Indokolás [51]} Önmagában ugyanakkor a szabály visszaható hatályú alkalmazása nem vezet feltétlenül alaptörvény-ellenességhez. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében ugyanis a tilalom kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) visszaható hatályú szabályra irányadó {110/2009. (XI. 18.) AB határozat, ABH 2009, 971, 984.; Abh1., Indokolás [58]}.
- [25] Ezen követelmények érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó az alapítéletekkel elbírált cselekményei közül az utolsóként említett ítélet alapjául szolgált cselekmény kivételével valamennyit a régi Btk. hatálya alatt, míg ezt az utolsó cselekményét a Btk. hatálybalépése, azaz 2013. július 1. után követte el.
- [26] Az indítvánnyal támadott, 2021. október 12-én kelt elsőfokú bírósági végzésben a bíróság az indítványozó összbüntetésbe foglalásra tett indítványát elutasította. Indokolásában megállapította, hogy az összbüntetésbe foglalás feltételei a konkrét esetben sem a régi Btk., sem a Btk. szabályai alapján nem teljesülnek, mivel a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsának ítélete semmilyen más alapítélettel nem áll olyan viszonyban (kvázi halmazban), amely alapján összbüntetésbe foglalható lenne. Az elsőfokú bíróság ezen okfejtését a másodfokú bíróság helybenhagyta.

- [27] Az indítványozó kifogása ezen érveléssel szemben az volt, hogy az időrendben elsőként elkövetett bűncselekménye időpontjában, azaz 1996. július 15-én hatályos Büntető törvénykönyv nem követelte meg a cselekmények közötti kvázi halmazati viszonyt az összbüntetésbe foglaláshoz. Az indítványozó ezen kifogását érintően az Alkotmánybíróság az Abh4.-ben a következőket fejtette ki: „az elkövetési idő és annak alapján az elkövetés idején hatályban lévő büntető törvény meghatározásának a módja az összbüntetési szabályok alkalmazása keretébe eső olyan szakjogi kérdés, amelyet az eljáró bíróságoknak kell meghatározniuk.” (Indokolás [81]) Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy az Abh4. alapjául szolgáló bírósági eljárásban alkalmazott módszer az elkövetési idő meghatározására az egy eljárásban elbírált több bűncselekmény esetén az Alkotmánybíróság által is hivatkozott bírói gyakorlat alapján történt. Ezen bírói gyakorlat értelmében abban az esetben, ha az elkövető a halmazatban elbírált bűncselekményeket több büntető törvény hatálya alatt követi el, az alkalmazandó jogszabály kiválasztását mindenkor az utolsóként megvalósított bűncselekmény elkövetési ideje alapozza meg.
- [28] 3.2. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján úgy ítélte meg, hogy a támadott bírósági végzések nem állnak ellentétben az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításaival. Az eljáró bíróságok eleget tettek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatály tilalmából és az Alkotmánybíróság határozataiból levezethető követelményeknek. Ezért a támadott jogerős bírósági határozat és az elsőfokú végzés nem ellentétes az Alkotmánybíróság – bíróságokra is kötelező – határozataiból és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbkf.10.044/2021/6. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kbeü.94/2021/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt a fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5022/2021.

